

INTRESSEPOLITISKT PROGRAM

Antaget vid Adoptionscentrums förbundsmöte 2017

Innehåll

Inledning.....	2
Våra viktigaste krav:	2
Detta är Adoptionscentrum	3
Barnhem är inget hem för barn.....	4
Barns rätt	5
Barns rätt till familj, i Sverige och hela världen.....	5
Barnkonventionen – svensk lag.....	5
Mot främlingsfientlighet och rasism	6
Adopterade barns rätt och ett jämlikt föräldraskap	7
Förberedelse och stöd till adoptivföräldrar.....	8
Adopterades rätt till sitt ursprung.....	9
Adoptioner i framtiden	10

Inledning

Adoptionscentrum bildades 1969 av familjer som adopterat för att hjälpa andra att genomföra sina adoptioner. Väldigt snabbt blev organisationen en av världens största adoptionsförmedlande organisationer, till dags dato har mer än 25.000 barn kommit till Sverige genom vår förmedling. Men organisationen har också ända sedan starten varit en stark förkämpe för de adopterade barnen och deras familjer, för att de ska ha samma rättigheter som andra barn och deras föräldrar.

Detta intressepolitiska program sammanfattar de viktigaste kraven som Adoptionscentrum arbetar för. Det är antaget av vårt förbundsmöte, men uppdateras av förbundsstyrelsen för att kraven ska vara aktuella.

Våra viktigaste krav:

- Nej till rasism och främlingsfientlighet, ja till alla människors lika värde - bevara Sverige mänskligt!
- Adopterades rätt till sitt ursprung.
- Adoptionscentrum ska erbjuda Post Adoption Support (PAS)-stöd och verkar för att samhället tar sitt ansvar gällande PAS-stöd
- Adoptionscentrum ska vara remissinstans i viktiga adoptionsfrågor

Detta är Adoptionscentrum

Utdrag ur policydokument, antaget vid Adoptionscentrums förbundsmöte 2007

Adoptionscentrum är en ideell organisation utan partipolitiska och religiösa bindningar som bygger på svensk folkrörelsetradition. Grunden för det ideella arbetet utgörs av många aktiva medlemmar.

Barns rätt till familj präglar verksamheten som utgår från barnets bästa i ett livslångt perspektiv. Allt arbete utgår från nationella och internationella lagar och konventioner.

Adoptionscentrums huvuduppgifter är att bedriva verksamhet för adopterade, adoptivfamiljer och sökanden, förmedla internationella adoptioner där barnets rätt till familj och vuxnas vilja och förmåga att ta emot barnet som sitt förenas samt bedriva internationellt utvecklingssamarbete.

För ett övergivet barn ska i första hand en återförening med familj eller släkt eftersträvas, i andra hand adoption i hemlandet och i tredje hand kan en internationell adoption genomföras.

Adoptionscentrum verkar för att adoption ska ses som en erkänd familjebildning och att lika eller motsvarande rättigheter och skyldigheter ska gälla för föräldrskapet oavsett barnets ursprung.

Genom internationellt utvecklingssamarbete arbetar Adoptionscentrum för att förhindra att barn överges, för att ge barn möjlighet att växa upp i en familj samt för att förbättra förhållandena för barn som inte växer upp i familj. Adoptionscentrum verkar för att öka kunskapen om, och förståelsen för, barns rätt till en permanent familj.

ALLA BARN HAR RÄTT TILL FAMILJ

Barnhem är inget hem för barn

Adoptionscentrum är också en biståndsorganisation. Våra projekt är helt inriktade på de barn som riskerar att överges och som inte har familj. Barnhem är ingen bra permanent lösning för barn. Helst vill vi försöka förhindra att barn överges genom att t ex ensamstående mödrar ges stöd att behålla sina barn, och genom att man verkar för att familjer ska kunna hållas samman så att barnen inte överges. Genom vårt arbete med adoptioner har vi knutit ovärderliga kontakter och tillägnat oss kunskaper om hur de olika länderna arbetar med barn på institutioner, som vi har stor nytta av i vårt biståndsarbete. Det är givetvis viktigt att skilja på adoptioner och bistånd, men i många länder kräver man att de organisationer som förmedlar adoptioner också ska engagera sig för barnen som inte kan bli adopterade, de som blir kvar. För oss är det viktigt att göra detta på ett etiskt och effektivt sätt.

Vi verkar för att barn som överges snabbt utreds, för att komma tillbaka till sin familj och släkt eller för att kunna få en ny familj, helst i sitt hemland. Våra projekt stödjer äldre barnhemsbarn- och tonåringars utslussning från institutioner. Ett viktigt område är utbildning för alla som har ansvar för barnen, både dagligen, och i besluten om deras framtid. Allt arbete ska ske med barnets bästa för ögonen och i beaktande av barnets rätt.

Det är viktigt att det svenska biståndet genomförs med ett barnperspektiv. Barn är en utsatt grupp som ofta får betala dyrt och utstå svåra lidanden vid kriser och katastrofer. Med relativt små insatser kan man väsentligt underlätta för utsatta barn, och även motverka att de överges och hänvisas till ett liv helt utan vuxnas stöd eller uppväxt på institutioner. En sådan uppväxt ger en mycket dålig grund för ett normalt vuxenliv och leder ofta till en tillvaro utanför samhället, med kriminalitet och prostitution som vanliga inslag. Barnhemsbarn växer upp och får barn som hamnar på barnhem, i en ond cirkel som är svår att bryta.

- Svenska biståndsinsatser bör planeras med ett barnperspektiv och se till barns utsatta situation oavsett geografi och politik.
- Svenska biståndsinsatser bör syfta till att färre barn växer upp på institution
– barn har rätt till familj

Mer information om vår inställning i biståndsfrågor finns i Adoptionscentrums biståndspolicy.

Barns rätt

Barns rätt till familj, i Sverige och hela världen

Familjehem är en bra lösning för barn som inte kan leva med sina biologiska föräldrar, för korttidsplaceringar – men blir barnen kvar under flera år, fungerar det inte lika bra. Vi behöver kontrollen och öka stödet till familjehemmen, för att barnens rättigheter ska säkras. Lagstiftningen som skyddar de familjehemsplacerade barnens rättigheter bör ses över.

I Sverige används fortfarande adoptioner i mycket liten utsträckning, även om opinionen på senare år börjat svänga. Totalt har vi endast ca. 40 adoptioner per år i hela Sverige, hälften är direktadoption av små barn (under ettårsåldern), hälften är adoption av familjehemsplacerade barn (fosterföräldrarna adopterar det placerade barnet).

All forskning visar att barn som får en permanent familj genom adoption klarar sig avsevärt bättre i livet. Familjen finns inte bara som stöd under uppväxten – även senare i livet, när man blivit vuxen och själv bildar familj, är föräldrar oerhört viktiga. Idag är det många f.d. fosterbarn som är oerhört ensamma efter det att de fyllt 18 år. En adoptivfamilj kan inte heller säga upp sig som föräldrar, när det blir svårigheter – det är en för-alltid-familj.

Det är i tillämpningen av den nuvarande lagstiftningen, som vi redan nu kan förändra och förbättra arbetet inom familjevården. Genom att ge tydliga riktlinjer till socialtjänsten om att det är barnens behov av trygghet och beständighet som ska vara vägledande, kan förändringen inledas redan här och nu. Barnens bästa måste alltid komma i första rummet!

En grupp som är särskilt viktig att stödja, är de ensamkommande flyktingbarnen. Det är glädjande att så många svenska familjer öppnar sina hem för att ta emot dessa barn, som kommit till oss från svåra förhållanden. Det stora gensvaret för att ta emot dessa barn visar att den överväldigande majoriteten av det svenska folket inte alls är rasister.

- Barn i Sverige måste få samma rättighet till en permanent familj. Utred alltid adoption som ett alternativ när barn placeras.
- Vi vill också motarbeta framväxten av nya institutioner t ex för ensamkommande flyktingbarn.
- Vi ska verka för en adoptionslagstiftning där varje familj utreds efter sin unika möjlighet att adoptera ett barn.

Barnkonventionen – svensk lag

Alltsedan FN:s barnkonvention kom till har Sverige varit en aktiv förespråkare för att alla världens länder skall ansluta sig till konventionen och en stark kritiker av de länder, t ex USA, som ännu inte anslutit sig. Samtidigt är vi i sammanhanget inte helt fläckfria – vid FN:s speciella granskningar får Sverige fortfarande kritik, bl. a för hur vi behandlar barn till flyktingar och papperslösa.

- Vi kräver att barnkonventionen görs till svensk lag!

Mot främlingsfientlighet och rasism

Adoption som idé bygger på att kärlek är tjockare än blod, och att alla barn har rätt till en familj, oavsett hudfärg och ursprung. Sedan 1960-talet har över 50.000 utlandsadopterade kommit till Sverige och fått en självklar plats i det svenska samhället. De adopterade har i många fall blivit synliga bevis på den öppenhet och acceptans som varit en självklar del av den svenska adoptionspolitiken ända sedan första början.

Vi behöver bevara och utveckla ett Sverige där alla människor är lika värda och där alla barn i Sverige, var de än är födda, kan växa upp i trygghet.

Barn har rätt till familj. Denna rättighet slås fast i FN:s barnkonvention. Vi säger därför bestämt nej till barnhemsbyggen i främmande länder som alibi för att skicka tillbaks minderåriga ensamkommande flyktingar. Barnhem är inget hem för barn! Inte i Sverige, och inte i utlandet. Alla goda demokratiska krafter måste stå emot rasistisk propaganda och inte vika för angreppen på den svenska modellen, som av tradition innebär öppenhet, tolerans och alla människors lika värde.

Företeelser som krav på att de som ser ut att vara ”icke-svenskar” – vilket är det stora flertalet adopterade – skall kunna bevisa sin identitet och att de har rätt att vara i Sverige – är en kränkning som inte bara drabbar adopterade. Det för tanken till andra tider och andra samhällssystem som sorterade människor efter ”ras” och utseende. Det hör inte hemma i Sverige.

- Nej till rasismen, ja till alla människors lika värde - bevara Sverige mänskligt!
- Identitetskontroller ska utföras på sakliga grunder!

Adopterade barns rätt och ett jämlikt föräldraskap

Adoptionscentrum har ända sedan starten arbetat för att adoptivbarn och deras familjer ska få lika rättigheter. 1969 när vi startade, hade exempelvis adoptivföräldrar inte rätt till föräldrapenning (då kallad moderskapspenning). När den stora föräldraförsäkringsreformen genomfördes under 70-talet var Adoptionscentrum mycket aktiva för att ge adoptivfamiljerna samma rättigheter, anpassade efter de särskilda förhållanden som gäller vid en adoption. Det är vanligt att man vid reformer som omfattar barn och familjer räknar olika ersättningar och förmåner från barnets födelse – för adoptivbarn är det viktiga att räkna från det datum då familjen får barnet **i sin vård**. Då säkras man viktig tid för barnet att knyta an till sina nya föräldrar och också att det får mer tid och möjlighet att t ex förbereda sig för skolstart och andra stora omvälvande förändringar. Adoptivbarn har extra stora behov att få tid och möjlighet att knyta an till sina nya föräldrar.

- Vid genomförande och utveckling av redan existerande familjereformer skall adoptivbarn och deras familjer inte åsidosättas. Begreppet ”när familjen får barnet i sin vård” skall skrivas in för att adoptivbarnen ska vara likställda med andra barn.
- Reformerna som idag inte till fullo anpassats till adoptivfamiljers förutsättningar är bl. a. de kommunala vårdnadsbidragen, som fortfarande inte är tillgängliga för dem som adopterar ett äldre barn, pga. reglernas utformning.
- Vid adoption från länder som inte anslutit sig till Haagkonventionen, och där adoptionen bekräftas genom beslut i svensk tingsrätt vistas barnen en period i den nya familjen innan adoptionen är juridiskt klar. Tingsrättens beslut i adoptionsärendet ska handläggas skyndsamt.
- När en obligatorisk vistelsetid vid adoptionens genomförande är längre än sex månader har det inneburit avsevärda orättvisor för familjer, pga. regeln om mer än sex månaders bosättning utomlands leder till förlorat barnbidrag och andra ersättningar, även för äldre syskon. Här kräver vi att man inför en undantagsregel för adoptivfamiljer, som vistas så länge i utlandet pga. det andra landets regler och krav.
- Ge adoptivfamiljer extra stöd från BVC och skolhälsovård oavsett barnets ålder vid ankomst.
- Gör det lättare för adoptivbarn som behöver att få uppskjuten skolstart.
- Föräldrar som adopterar barn som har fyllt 10 år har ingen möjlighet att få ut något adoptionsbidrag eller någon föräldraförsäkring. Här kräver vi en möjlighet till undantagsregler om särskilda skäl föreligger, t ex att barnen har särskilda behov eller att omständigheter som föräldrarna inte kunnat påverka är orsaken till att adoptionen skett senare än planerat.
- Öka kunskapen om adoption bland yrkesgrupper som möter adopterade och deras föräldrar inom framförallt vård, skola och socialtjänst, bland annat genom utbildning.
- Adoptionscentrum ska verka för att vara remissinstans hos myndigheter i samtliga frågor som rör adoption.

Förberedelse och stöd till adoptivföräldrar

En adoption är ett sätt att bilda familj, som samhället tar ansvar för och som alltid sker med barnets intresse i första rummet. För att en adoption ska ha de bästa förutsättningarna att vara det allra bästa alternativet för det övergivna barnet, krävs att adoptivföräldrarna är så bra förberedda som möjligt och att de får stöd före, under och efter adoptionen.

Den obligatoriska föräldrautbildning som infördes 2005 är ett bra steg på vägen, men den måste kompletteras med en uppföljning, särskilt när väntetiderna är långa och tiden mellan genomförd utbildning (innan man startar medgivandeutredningen) och barnets ankomst i familjen kan uppgå till flera år. Kompletterande utbildningar kan med fördel anordnas lokalt och med samverkan från adoptionsorganisationerna. Adoptivfamiljer har stor nytta av att delta i lokalt nätverksarbete med andra adoptivfamiljer, som blir ett stöd även sedan adoptionen är genomförd. Föräldrautbildningarna skall vara lättillgängliga och kostnadsfria för familjerna, idag varierar familjernas kostnader kraftigt i olika delar av landet. Förberedande Hämta-barn-kurser anordnas lyckosamt på många håll med stöd från landstingen, och kan jämföras med de föräldrakurser som blivande biologiska föräldrar får tillgång till via MVC.

- Inom Sverige bör resurscentra för adoptivbarn och deras familjer skapas, t ex regionalt. Erfarenheter från bl. a Stockholms stad visar på de positiva effekterna med att samla kompetens och resurser så att adoptivfamiljer lätt kan söka hjälp när behov uppstår.
- På längre sikt bör medgivandeutredningar och utbildning anordnas på regional nivå, så att även familjer i små kommuner får kompetent stöd och utredning.
- Föräldrautbildningarna skall vara lättillgängliga och kostnadsfria för familjerna.
- Väntetiden för att få påbörja en utbildning ska vara rimlig.
- Inför kontinuerliga utvärderingar av de obligatoriska föräldrautbildningarna för adoptivföräldrar
- Landsting och kommuner bör ge stöd till adoptionsorganisationerna för anordnande av träffar och kurser inför adoptionsresan, liksom för uppföljande verksamhet efter adoptionen

Adopterades rätt till sitt ursprung

För den adopterade är det en rättighet att få så mycket information som möjligt om sitt ursprung. Därför bör detta fastställas i lagen och de myndigheter som handhar register och arkiv bör få resurser att stötta adopterade när de söker efter sitt ursprung. Internationellt adopterade har ofta ekonomiska svårigheter att göra efterforskningar om sitt ursprung, och här bör det införas bättre möjligheter för dem att kunna få stöd i detta sökande.

En statlig utredning bör tillsättas för att undersöka hur en verksamhet ska organiseras. Ett viktigt krav är att enskilda adopterade inte hindras att söka sina rötter pga. finansiella begränsningar.

Till vidare bör Adoptionscentrum som sedan mitten av 90-talet har en etablerad rötterverksamhet få statligt stöd för den verksamheten.

Som en del i rätt till ursprung är det viktigt att tolkningen av skollag/förordning till att erbjudas modersmålsundervisning är enhetlig för adopterade oberoende av skoltillhörighet och kommun.

- Inför möjlighet till statsbidrag för rötterverksamhet som Adoptionscentrum bedriver idag
- Skriv in i lagen att adopterade har rätt att få all information som finns tillgänglig om sitt ursprung
- Tillsätt en statlig utredning som föreslår hur en rötterverksamhet ska kunna organiseras.
- Lika tolkning av skollag/förordning gällande modersmålsundervisning i hela landet.

Adoptioner i framtiden

Adoption som familjebildning bör uppmuntras och underlättas av samhället, då det ger barn, som förlorat sina biologiska föräldrar möjlighet att växa upp i en permanent familj. När den medicinska tekniken utvecklas och skapar nya möjligheter t ex genom surrogatmödrar och liknande metoder, krävs ytterligare insatser för att adoption skall vara ett mer etiskt, tydligt och lättillgängligt alternativ.

Kostnaderna för att adoptera har mer än fördubblats sedan början av 2000-talet och ligger ofta runt 200 000 kr för adoption av ett barn. Adoptivfamiljer har idag också väsentligt högre kostnader för bl. a den obligatoriska föräldrautbildningen och långa vistelsetider i samband med adoptionsresan, ibland krävs mer än en resa. Par och ensamstående som adopterar genom en auktoriserad adoptionsorganisation, har efter genomförd adoption möjlighet att ansöka hos Försäkringskassan om ett adoptionsbidrag, som för närvarande uppgår till 75.000 kronor. Bidraget infördes 1988, och höjdes senast till 40.000 kr år 2000. 2017 gjorde den senaste höjningen. Adoptionscentrum anser dock att adoptionsbidraget borde höjas och fastställas till två basbelopp, som gör att bidraget på så vis följer inflationen och den ekonomiska utvecklingen till skillnad från idag.

- Svenska myndigheter bör stötta och underlätta adoptionssamarbete med andra länder, som har behov av att placera barn för internationell adoption.
- Sverige bör vara aktivt i arbetet för att utveckla de internationella konventioner och avtal som berör adoptioner, för att skapa en stabil och gemensam syn på adoptioner och hur de ska genomföras på ett etiskt riktigt sätt
- Arbeta för en internationell konvention som reglerar surrogatmödraskap – barnets rätt skall stå i centrum även i dessa sammanhang, och det är viktigt att alla former av ersättning som kan uppfattas som att man ”köper” ett barn förbjuds – precis som vid adoption.
- Fastställ adoptionsbidraget till två basbelopp, som gör att bidraget på så vis följer inflationen och den ekonomiska utvecklingen till skillnad från idag.
- De kostnader som myndigheter lägger på en familj vid en adoption, som t ex avgifter för obligatoriska utbildningar och intyg, ska tas bort eller subventioneras.